

Devenin Bale Pabucu

"Ben de tuzaklarla dolu yetişkin dünyasının kafesinden kaçıyordum. Ne zaman oyunu yönetip değiştirebilecektim? Acaba başarabilecek miydim?"

Özlem Akcan

Günışığı Kitaplığı Yayın Koordinatörü*

Kurbağa kurbağadır. Dilerseniz, defalarca öpmeyi deneyin, yakışıklı bir prens olmayacak asla. Gece on ikiden sonra, balkabağına dönüşen bir araba gördüğünüzü de hiç sanmıyorum. Taksilerde bile, gece tarifesi uygulaması kalktı. Canı isteyen, partide eğlenmeye devam edebilir pekala. Tüm ördekler, kuğular kadar güzeldir. Ve birileri, ejderhalara karşı savaşmayı reddedebilir.

Üzgünüm, çocukken fena aldatıldık. Yetişkinler, epey yalan söylediler bize zamanında. Bir kahramanın gelip bizi kurtarmasını ve "Sonsuza dek mutlu yaşadılar" cümlesini duymayı beklememiz de bundan. Düzene uyumlu yetişkinler olabilmemiz için masallarla uyutulduk.

Şimdi, uyanıyoruz yavaş yavaş...

Hayal kurmak, icat çıkarmak, oyun oynamak ve hatta oyun bozmak, sorgulayıp sorular sormak her çocuğun hakkı. Yetişkinler dünyasına ait ahlak normlarını, kutsalları, değer yargılarını çocuklara empoze etmek değildir çocuk edebiyatı. Bir yandan, geçmişe ya da bugüne dair gerçekliği aktarıp anlamamızı sağlarken diğer yandan da sonsuz bir düş evreni yaratır. Yepyeni insanlarla tanıştırır, bilmediğimiz dünyaları tanıtır.

İtalyan edebiyatının Andersen Ödüllü yazarı Angela Nanetti, şöyle diyor bir söyleşisinde: "Bu dünyanın yetişkinlere ait olduğuna inanmıyorum. Çocuklar sayı olarak daha çoklar, ama ne güçleri ne de yükseltebilecekleri sesleri var. Bu nedenle, bir yetişkin olarak onların yanında duruyorum." Çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatına Düşler Sirkisi, Dedem Bir Kiraz Ağacı, Mistral, Kuyruklu Yıldız Eken Adam gibi önemli eserler kazandıran yazar, edebiyatının politik tercihlerini değil, hayata bakışını, çocuklardan, gençlerden yana duruşunu ve bir biçimde onları temsil etme tercihini yansıttığını kaydediyor ve sözlerine şöyle devam ediyor: "Bakış açım genellikle, eleştirel; özellikle de

yetişkinlere ve aile de dâhil olmak üzere, onlar tarafından kurulan, biçimlendirilen topluma. Çünkü eleştirdiğim, çatıştığım şeyler, onların "sorumluluk" olarak adlandırdıkları duygu ve davranışlar."

Türkiye'de, henüz gereken ilgi ve önemi göremese de, çağdaş çocuk edebiyatı, yetişkinlerin sınırlarını, sınırlamalarını aşılıyor. Aba altından sopa göstermeyen, mesaj kaygısı gütmeyen, hak ve özgürlükleri, evrensel değerleri, yaşamı ve sözün gücünü savunan metinler çocuklarla buluşuyor.

"Ben de tuzaklarla dolu yetişkin dünyasının kafesinden kaçıyordum. Ne zaman oyunu yönetip değiştirebilecektim? Acaba başarabilecek miydim?" İtalyan yazar Chiara Lossani'nin Ailede Grev Var adlı kitabının 11 yaşındaki kahramanı Stella, böyle diyor. Ailesinin ona sormadan taşınma kararı almasına içerlediği için grev yapmaya karar veren bir çocuk, öpücükleri kesiyor, sarılmayı yasaklıyor. Yetinmiyor, yeni aile arayışına giriyor.

Yetişkinler için korkutucu olabilir tüm bunlar, ama çocuklar bizden farklı düşünüyor. Oyun oynadığınız yaşları düşünün, misal. Top koşturduğunuz o sokak, uçsuz bucaksız değil miydi, sizin için de? "Nerelisin?" diye sormuş muydunuz hiç arkadaşınıza? Bir önemi yoktu ki bir simidi ikiye bölüp yerken. Çocukların kendi dili vardır. Bu dili unutturmak, onlara yapılan en büyük haksızlıktır. Çocuk edebiyatı, bu dili kullanır. Gerçekleşmesi mümkün olmayan şeyleri anlatmak için, "yok devenin bale pabucu," deriz. Çocuk dilinde ve dolayısıyla edebiyatında devlerin bale pabucu olabilir.

Unutmayın, Küçük Prens'in son cümlesi şöyle der: "Ve bunun ne kadar önemli olduğunu hiçbir yetişkin anlayamayacaktır."

* akcanozlem@gmail.com